

Malta en het bos

Omgaan met archeologie

RACM Cees van Rooijen

Het verhaal

Verbeelding

Monumenten - behouden

Niet zichtbare archeologie

Malta - 1992

- Europese afspraak
- Een van de doelen is behoud in situ (in de grond)
- In Nederland is dat vertaald als: bij verstoringen van de bodem, moet de verstoorder zorg dragen voor het onderzoek (verstoorder betaalt)

- Veel van de regelgeving van het implementeren van Malta loopt via de Ruimtelijke ordening regels
- Voor u zal vaak het gemeentelijk bestemmingsplan beslissend zijn
- Kijk zelf in het bestemmingsplan wat bij u speelt en noodzakelijk is

Vooraf niet goed geregeld: Onverwachte vondsten bij natuurontwikkeling

Een hoop gedoe

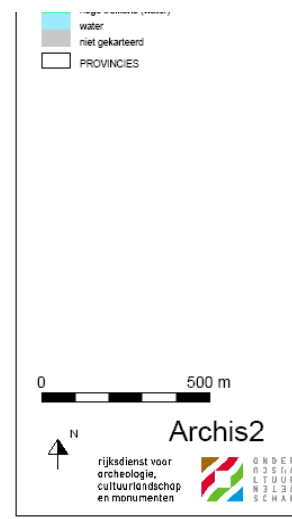
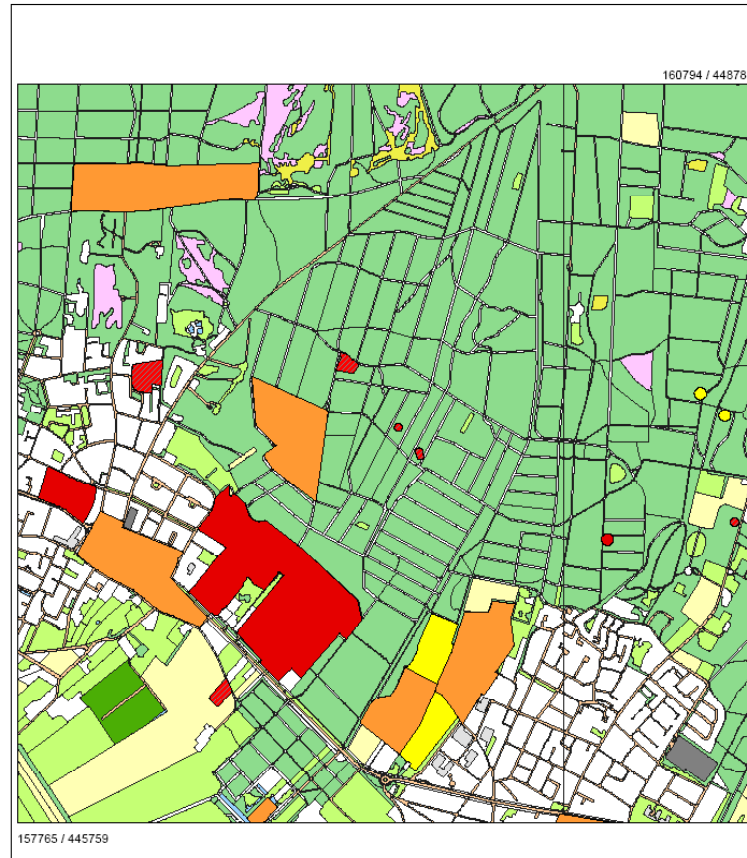
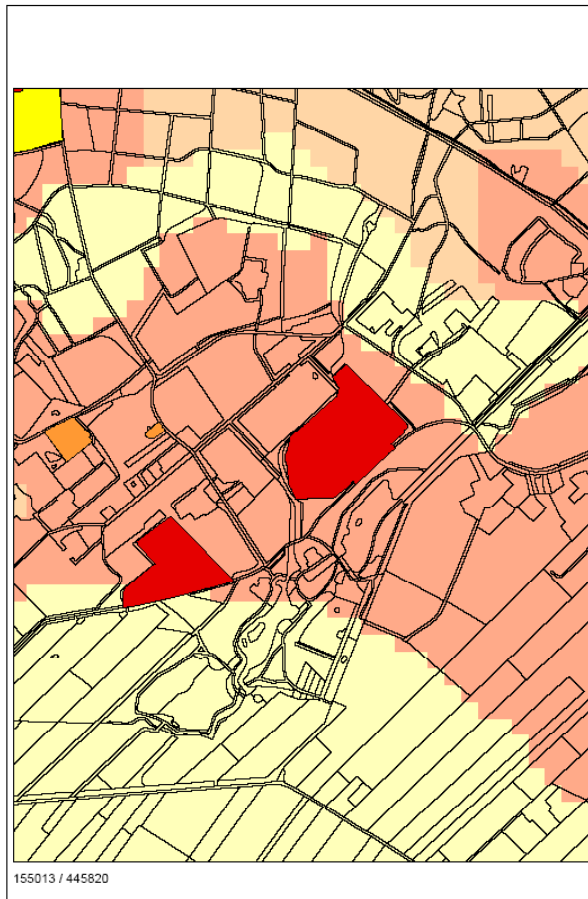
Uiteindelijk goed geëindigd

Archeologie en U

- [Http://www.KICH.nl](http://www.KICH.nl) voor archeologische informatie
- Wanneer u 'iets' wilt op een wettelijk beschermd monument, moet u een vergunning aanvragen bij het Rijk (via de gemeente) – soms vrijstellingen
- In de andere gevallen is archeologie gebonden aan de bestemmingsplannen van gemeenten of ontgrondingvergunning via de provincie
- Malta geldt als er sprake is van verstoring waarvoor een vergunning, wijziging bestemmingsplan o.i.d. nodig is.

Malta: Uitvoering onderzoek

1 Bureau
onderzoek

2 Inventariserend veldonderzoek

Archeologisch veldonderzoek, alleen door goedgekeurde bedrijven.
Te vinden via www.RACM.nl

3 Plan aanpassen of opgraven

Erfgoedinspectie controleert
(aan de KNA)

Wettelijk beschermd monument

Goed rentmeesterschap

- Ook bij niet vergunningplichtig werk, kunt u goed met archeologie omgaan
 - Hoe minder de bodemverstoring hoe beter
 - Boomstobben niet rooien – beter is frezen
 - Voorkomen van insporing (vooral bij natte grond)
 - Geen grote plantgaten – beter natuurlijke opslag of kleine gaten
 - Waterspiegel niet verlagen

Boomstobben niet rooien

http://www.chbeheer.nl

- Veel informatie over cultuurhistorisch verantwoord terreinbeheer
- Veel informatie over zichtbare objecten

The screenshot shows the website 'Cultuurhistorisch beheer'. The header is blue with icons for a hand, a tree, a bird, and a fan. Below the header is a dark blue bar with 'SITMAP' and the site title 'Cultuurhistorisch beheer'. A vertical navigation menu on the left lists categories: NIEUWS, INLEIDING, BEHEER, ELEMENTEN, PROJECTEN, BIJLAGEN, and COLOFON. The 'ELEMENTEN' category is selected, showing a list of items such as Boerenerf, Boezemland, Buitenplaats, Delfstofwinning, Dijktypen, Dobben en poelen, Eendenkooi, Geriefhout en andere vormen van hakhout, Grafheuvel en urnenveld, Griend, Heg en haag, Historische weg, Hoogstamboomgaard, Houtsingel en houtwal, Knotboom, Motte, Rabat, Schans en landweer, Solitaire boom, Spreng, Terp, Tiendweg, houtkade en landscheidingen, Tuinwal, Verkavelingsvorm, and Vloeiweide en vloeienveld. The main content area has a blue background and contains a list of items, a photograph of a landscape with a river and trees, and a section titled 'Achtergronden' with text and a photograph of a landscape with a ditch and trees.

ELEMENTEN

- Boerenerf
- Boezemland
- Buitenplaats
- Delfstofwinning
- Dijktypen
- Dobben en poelen
- Eendenkooi
- Geriefhout en andere vormen van hakhout
- Grafheuvel en urnenveld
- Griend
- Heg en haag
- Historische weg
- Hoogstamboomgaard
- Houtsingel en houtwal
- Knotboom
- Motte
- Rabat
- Schans en landweer
- Solitaire boom
- Spreng
- Terp
- Tiendweg, houtkade en landscheidingen
- Tuinwal
- Verkavelingsvorm
- Vloeiweide en vloeienveld

Wat en waar

- Beheer, behoud, ontwikkeling
- Een beheerder aan het woord
- Achtergronden
- Ecologische waarden
- Meer weten?

Achtergronden

Historische wegen zijn verbonden met allerlei andere landschapselementen en vormen hiermee ensembles. Deze verbinding verhoogt de waarde van de afzonderlijke elementen. Te denken valt aan dijken, bruggen, voordes, veerpontlocaties, oude dorpen, tolhuizen en voormalige uitspanningen. Ook landschapselementen zoals poelen liggen vaak langs oude wegen (in dit geval bedoeld voor het drinken van paarden en ossen). Ook militaire versterkingen zoals landweren, schansen dienden vaak voor de verdediging van toegangswegen. Wegbegeleidend waren ook structuren als vee-, wildwallen en heggen. Daarnaast werden wegen in gebieden waar wateroverlast mogelijk was begeleid door sloten of greppels. Historische wegen zijn vaak aangelegd met het oog op een specifieke functie. Dat blijkt onder andere uit de opsomming van een aantal typen wegen en paden hieronder.

- **Doodweg**
Een doodweg is een weg tussen een dorp en het dichtstbijzijnde kerkhof. Ze worden ook lijkweg genoemd. Ze komen onder andere voor in de Duin- en Bollenstreek van Noord- en Zuid-Holland, het Gooi en op de Veluwe. Enkele geïsoleerde gevallen zijn te vinden in andere provincies zoals in Groningen (Oostum) en Overijssel (Onna). De doodweg was traditioneel 6 of 8 voet breed, een voet is ongeveer 30 centimeter.
- **Hessenweg**
Er zijn maar vijf 'officiële' hessenwegen in Nederland. Ze werden aangelegd vanaf het begin van de 17e eeuw om de wagens die met koopwaar uit Hessen (het huidige

Vrijhouden van objecten

Ideaal plaatje

- Monumenten zichtbaar maken / houden
- Meestal gebeurt dit in een project, met gemeente, provincie of het Rijk
- Afhankelijk van gelden
- Goed onderhoud
- Archeologische Monumentenwacht

Onderhoud is belangrijk

Tegemoetkoming?

Voor instandhouding archeologie en landschapelementen

- Bij het Rijk komt geld (2009) voor wettelijk beschermde monumenten, maar de regeling moet nog uitgewerkt worden (voorlopig waarschijnlijk alleen voor terreinen in agrarische productie)
- Via provincies en/of gemeente soms mogelijkheden voor subsidie

